

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 528. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_309A-txt-shoot-idm12102.pdf (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Denne Idee er, som man den tager, høit eller lavt, meget prosaisk eller meget poetisk, men, i en Christens Øine, rav splittergal, hvordan den saa tages, saa det kun er Spørgsmaalet, om Lessing har taget Tonen høit nok til at gjøre Tanke-Spillet poetisk. Herom kunde tvistes meget, og Spørgsmaalet er, i den menneskelige Aands, altsaa i Menneskets, Historie, ikke saa ubetydeligt, som det kan synes; thi det hænger sammen med det store Spørgsmaal, om man nødvendig skal fødes Digter, eller om man ogsaa kan udvikles dertil, med andre Ord: om Poesien i allerstrængeste Forstand lader sig fornuftig fatte og *begribe*, om Æsthetiken kan *vorde* en Videnskab i samme Forstand, om end ikke, i samme Grad, som Mathematiken, det vil sige i *samme Grad som Historien*. Vel beroer det store Spørgsmaal her, ligesaa lidt som nogensinde, paa det mindre, thi dette kan nægtes og hint alligevel bejaes, men ikke omvendt, da Virkeligheden indeholder Mueligheden i sig. Vi har nemlig i Nathan den Vise, et Forstands-Værk for os, det vil sige: Forfatteren gjorde hvad han *vilde*, og *vidste* hvad han gjorde, arbejdede efter roligt Overlæg med klar Bevidsthed, og tvinges vi nu, ved Værkets Indtryk, og Forhold til poetiske Værker, til at erklære det for poetisk, da maae vi indrømme det store Spørgsmaal, enten vi saa kan begribe den Sandhed eller ikke. Men, om nu ogsaa, som vel turde være Tilfældet, Sagen bliver ved at være *tvivlsom*, er Følgen dog den samme; thi *tvivlsom* kunde den ikke være, dersom der ikke var en Punkt i Forstandens Udvikling hvor den blev poetisk, og, hvorvidt nu Lessing naaede denne Punkt, eller naaede den *kun næsten*, bliver en Bisag i Poesiens, 530skjøndt vel kanskee en Hovedsag i Forstandens og Tydscklands Historie. Overveie vi nu Værkets Hoved-Tanke som den, at alle Aabenbaringer ere Mythologier, der under forskjellige Billeder udtrykke een og samme Sandhed, seet fra flere Sider, og under forskjellig Belysning, da er det unægtelig en poetisk Idee, som, naar den kunde *bevises*, maatte ikke alene forpligte Christne, Jøder og Muselmænd til indbyrdes Enighed, men befale en uindskrænket Tolerance, der omfattede alle muelige, selv de allermest *stridige* Forestillinger om Menneskets aandige Forhold, og naar denne Idee kunde *gjøres* beskuelig under et livligt, udtryksfuldt Billede, da fremkom der upaatvivlelig et poetisk Værk. At vi her have Lessings Yndlings-Tanke for os, er vist, men ligesaa vist er det, at den blev mat, saasnart den begyndte at flagre, at den langt fra at udsynges, kun spilles paa i Nathan, og selv om man vilde sige, at det var kun Forsigtighed der hindrede Lessing i at give sin Fabel poetisk Liv ved at vise os Straale-Brækningen, under hvilken Ringenes skuffende Lighed forvandlede til den utrolige Ulighed, saa bliver det dog lige sandt, at han maatte gjort det, naar Ideen skulde blevet udført poetisk, samt at det umuelig gik an, naar Værket skulde være et Strids-Vaaben mod hvilkensomhelst aandig Forestilling; thi hvad Vaabenet allerførst maatte *gjøre* var at *overhugge Knuden* og derved opløse Værket i 531Brudstykker, som vel kunde være poetiske i det Enkelte, men aldrig i det Hele. Dette skal lære os at Hoved-Tankens *Sandhed* er Knuden i Forstands-Poesien, og naar det betænkes, opgaaer derved et nyt Lys, ei alene over Nathan, men over den hele tydske Digtning siden Lessings Dage.